

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Sektionen för planering säkerhet och miljö
Christina Thulin

Finansdepartementet

Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten

Sammanfattning

SKR konstaterar att ändringen som innebär att 85 procent av de brev som lämnas in ska delas ut inom tre följande arbetsdagar och 97 procent inom fem arbetsdagar medför en fortsatt nedmontering av den samhällsomfattande posttjänsten vilket får konsekvenser för såväl den enskilde, näringsliv samt offentliga myndigheter.

SKR anser att det krävs ytterligare satsningar på digital infrastruktur i bred bemärkelse för att möta konsekvenser av en fortsatt förändrad posttjänst och jämna ut digitala klyftor.

SKR vill uppmärksamma behovet av att redan nu utreda och föreslå ändringar samt komma med förtydliganden i lagstiftning som i dagsläget hindrar digital kommunikation mot bakgrund av att vi framtiden kan förvänta oss ytterligare försämringar av den samhällsomfattande posttjänsten.

Allmänna synpunkter

Den samhällsomfattande posttjänsten har de senaste tio åren varit föremål för omfattande förändringar som en följd av digitalisering och ändrade kommunikationssätt. Enligt postlagen ska det finnas en samhällsomfattande posttjänst i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna sådana försändelser för befordran. Det remitterade förslaget innebär att 85 procent av de brev som lämnas in ska delas ut inom tre följande arbetsdagar och 97 procent inom fem arbetsdagar.

Under 2024 skickades cirka en miljard brevörsändelser och SKR konstaterar att ändringen innebär en fortsatt nedmontering av den samhällsomfattande posttjänsten vilket får konsekvenser för såväl den enskilde, näringsliv samt offentliga myndigheter. Hur stora konsekvenserna blir beror på både vart i landet man bor och verkar samt individens möjligheter att använda sig av digitala kommunikationssätt. Samtidigt finns det inget som pekar på att pågående omställning kommer att avta. De senaste 25 åren har antalet brevörsändelser minskat med 70 procent. I takt med denna omställning ändras också människors

förväntningar på hur och när man kommunicerar via brevöversändelser som går via den samhällsomfattande posttjänsten. Enligt PTS undersökningar av användarnas behov bör fokus ligga på att säkerställa en stabil och tillförlitlig, om än något långsammare, postgång för de brev som inte kan digitaliseras.

SKR har i tidigare yttranden pekat på att en fortsatt nedmontering av posttjänsten kräver ytterligare satsning i digital infrastruktur samt insatser för att utjämna regionala skillnader och digitalt utanförskap. Posttjänster och människors behov av att meddela sig och skicka paket bör ses som en del av ett större sammanhang av samhällsservice. För att undvika att skapa nya former av utanförskap eller förstärka befintligt utanförskap, behöver en omstrukturering av den samhällsomfattande posttjänsten gå hand i hand med ytterligare satsningar på digital infrastruktur i bred bemärkelse. SKR vill särskilt lyfta följande punkter.

Framtidens samhällsomfattande posttjänst i en digital värld

Skyldigheten att tillhandahålla grundläggande posttjänster över hela landet har funnits i Sverige i flera hundra år och bygger på en gemensam förståelse för att översändelser utgörs av ett fysiskt brev samt att postgång är ett samhälleligt ansvar. Fortsatt nedmontering av posttjänsten, samhällets digitalisering och människors ändrade förväntningar pekar mot att det finns ett behov av att omdefiniera innebörden av samhällets skyldighet att tillhandahålla post på det sätt som hittills skett. Hur ska vi på samhällsnivå säkerställa människors behov av att kommunicera i ett samhälle där majoriteten av kommunikationen görs via andra kanaler än traditionell postgång?

SKR konstaterar att flera av de utredningar som hittills genomförts haft fokus på att lappa och laga i nuvarande system snarare än att formulera framtidens posttjänst i en digital värld. SKR vill därför lyfta frågan om en ny mer framåtsyftande posttjänstutredning som tar höjd för digital kommunikation som en grundläggande förutsättning för framtidens samhällsomfattande posttjänst.

Nationella satsningar på ett uppkopplat Sverige

Trots att Sverige har kommit långt vad gäller tillgång till fasta och mobila nät, kvarstår betydande geografiska skillnader i uppkoppling. I juni 2025 presenterade regeringen en ny digitaliseringsstrategi med höga ambitioner om att koppla upp hela landet – en målsättning som SKR ställer sig bakom.

Bristerna är särskilt påtagliga i landsbygder och glesbygder, där marknadens aktörer inte förmår möta samhällets behov av uppkoppling. För att säkerställa att alla invånare har likvärdig tillgång till digitala tjänster krävs nationella satsningar som överbygger detta gap.

SKR välkomnar att det nationella bredbandsstödet breddas till att omfatta även trådlösa tekniker. Samtidigt vill vi understryka att även dessa lösningar, likt det tidigare bredbandsstödet, kommer kräva omfattande finansiering de kommande åren.

Obligatorisk digital brevlåda

SKR har i tidigare yttrande till andra utredningar föreslagit att varje invånare och företag som standard ska tilldelas en säker digital brevlåda till vilken relevant post skickas som utgångspunkt.

SKR anser att det finns tillräckligt starka skäl för att ställa krav på enskilda att ta emot post från myndigheter i en digital brevlåda. Det finns stora nyttor att hämta in på såväl samhällsekonomisk nivå som på kommunnivå i och med de kraftigt minskade kostnaderna och det förenklade och betydligt säkrare handhavandet som digital post innebär jämfört med en analog hantering.

Det finns därför all anledning att införa ett obligatorium med krav på invånare och företag att de ska kunna nås digitalt. Detta kan ses som en naturlig utveckling av det befintliga obligatoriet att vara folkbokförd och ange en adress att kunna nås fysiskt.

Ur ett beredskapsperspektiv kan en digital brevlåda för offentliga aktörer skapa förutsättningar för att snabbt kunna nå ut med digital information, till exempel i händelse av en kris. Samtidigt ökar medvetenhet om att grundläggande samhällstjänster som kontanthantering och posttjänster behövs för att öka redundansen i samhället vid allvarliga samhällsstörningar.

Tydligare statligt ansvar för de medborgare som idag står långt ifrån digitala kommunikationsmöjligheter

Den samhällsomfattande posttjänsten har ett tydligt krav på vad och hur medborgare har rätt att förvänta sig när det kommer till leverans av brev. Post- och telestyrelsen kontrollerar att postoperatörerna uppfyller de krav som ställs i postlagen och andra regelverk. De genomför också tillsyn samt meddelar förelägganden om en postoperatör agerar i strid med gällande bestämmelser. I en tid av snabb samhällsomvandling där vi ställer om från analoga till digitala flöden finns det grupper som hamnar i ett utanförskap pga. olika anledningar och SKR efterlyser ett tydligare statligt åtagande och en större tydlighet kring statens ansvar för att säkerställa dessa gruppers behov av kommunikation.

Det finns idag ett antal statliga myndigheter som har ett utpekat ansvar för att på olika sätt främja digital delaktighet på en mer övergripande nivå,

bland annat Myndigheten för digitalisering (DIGG), Myndigheten för delaktighet samt Myndigheten för tillgängliga medier.

När det kommer till att i vardagen hjälpa den enskilda människan att få en kostnadsfri hjälp med digitala tjänster har Statens servicekontor tillsammans med kommunerna tagit ansvar för att hjälpa människor som står långt ifrån digitala kommunikationsmöjligheter. Under 2024 hanterade de statliga servicekontoren drygt 3,3 miljoner ärenden och tog emot närmare 2,8 miljoner besökare.

Tidigare i år aviserade Statens servicecenter om nedläggning av 35 av 129 kontor som ett resultat av minskade anslag. Nedläggningen slår särskilt hårt mot grupper som saknar digitala verktyg eller förmåga – till exempel äldre, personer med kort utbildning och personer med funktionsnedsättning – som ofta är beroende av det fysiska mötet för att få rätt hjälp. Många bor dessutom i glesbygd där avståndet till närmaste öppna servicekontor är långt.

Ändringar och förtydliganden i lagstiftning som hindrar digital kommunikation

En betydande mängd av brevöversändelserna skickas idag via brev för att det finns lagstiftning som hindrar att de skickas digitalt. SKR vill uppmärksamma behovet av att redan nu utreda och föreslå ändringar samt komma med förtydliganden i lagstiftning som i dagsläget hindrar digital kommunikation mot bakgrund av att vi framtiden kan förvänta oss ytterligare försämringar av den samhällsomfattande posttjänsten.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande